

Debate l'ofici d'escriptor

La quarta edició del Galeusca, encontre d'escriptors gallecs, bascos i catalans, tindrà lloc a València la darrera setmana d'octubre. Un encontre per discutir la difícil situació laboral dels escriptors en les llengües sense estat, en una ciutat que és un compendi perfecte de tots els entrebancs que pateixen aquestes tres literatures.

Enric Sòria

Els escriptors bascos, gallecs i catalans, almenys els afiliats a les respectives associacions lletrades, acostumen a reunir-se una vegada a l'any per discutir qüestions que els interessen per igual. Enguany, del 29 d'octubre a l'1 de novembre, el lloc triat per a la quarta edició del Galeusca, el congrés d'escriptors d'aquests tres idiomes, és València, al Palau de la Música i Congressos. Els gallecs, si és que vénen, i els bascos, que tant es van impressionar el primer any, a Poblet, per la potència de l'autonomia catalana i pel suport donat per les seues autoritats a la llengua, es poden endur ara una altra sorpresa, però no del mateix signe.

Hi ha qui ha opinat que els escriptors catalans haurien d'acudir a congressos de literatura de més pes i passar del peix menut. Segons ells, un congrés d'escriptors gallecs, bascos i catalans, és d'una internacionalitat ben relativa. Però aquest punt de vista parteix d'un error de base: el menyspreu d'unes literatures que no tenen res de desdenyables, ni la basca, que, com ja sabem per les traduccions que se'n fan —gràcies als contactes establits als anteriors Galeusca—, està ben viva, ni encara menys la gallega. Com va dir el president de l'Associació d'Escriptors de Lisboa l'any passat, un lector portuguès té menys problemes a llegir un llibre gallec que no un de brasiler, mentre que, a l'inrevés, un brasiler no troba diferència entre un llibre escrit a Lisboa o escrit a Santiago. Ja voldríem nosaltres, que tot just arribem a deu milions de pelats, tenir un mercat de 200 milions de lectors potencials en girar el cantó.

D'altra banda, els escriptors gallecs, bascos i catalans tenen un grapat de problemes en comú, els que es deriven d'escriure en llengües sense estat i estar subjectes a una legislació i a una sèrie de notòries pressions centrals. Una situació quasi colonial compartida, i que només pot començar a ser resolta conjuntament. Els aspectes jurídics de

la qüestió són, en aquest sentit, determinants. El Galeusca és una trobada de professionals disposats a sobreviure, i fins i tot, a viure, i bé, del seu ofici a l'Estat espanyol. L'encontre és el marc idoni perquè aquesta exigència de professionalització i dignitat s'expressi amb el màxim de força i eficàcia.

Enguany, segons els organitzadors, a l'hora de confeccionar el programa dominen els aspectes laborals, útils, la discussió dels problemes del gremi, mentre que s'ha defugit l'excés de protocol, les declaracions vagament reivindicatives i la retòrica. El d'enguany és un congrés de treball.

Els debats començaran el dia 29 sota el rètol «L'escriptura en llibertat». I es passarà revista a les noves censures que afligeixen actualment l'escriptor i l'actitud d'aquest. Hi intervindran Isabel Clara Simó, Josep Palàcios i Antoni Serra —dos valencians i un mallorquí— per part catalana, i Felipe Juaristi i Laura Mintegi, per la basca. Dels gallecs, no se'n sap res, perquè aquest dies van marejadíssims, més encara que de costum, entre discussions político-lingüístiques i intrigues inextricables, i és l'hora que encara no se sap si podran assistir o no al congrés, per a desesperació de les metòdiques ments de Montserrat Bayà i Josep Franco, encarregats de traure'n l'aigua clara. Paciència.

Al llarg del Galeusca hi haurà una conferència de l'advocat Adrià Gual sobre com afecta els escriptors la controvertida Llei de propietat intel·lectual. El plat fort del congrés és el debat, llargament preparat, sobre la relació entre els escriptors i els empresaris: editorials, premsa, teatre i també ensenyament són els espais de relació laboral analitzats, entre altres, per Maria Antònia Oliver, Vicent Alonso, Alfons Llorens, Josu Manda, Josep Franco, Joan Oleza i, potser, Josep Lluís Seguí.

Entre els actes previstos hi ha l'assistència als Premis Octubre, la nit del 31 i, l'endemà, diumenge, convidats per l'alcalde d'Elx, a una representació del Misteri, que tancarà el Congrés.

Els autocars eixiran a les set del matí i alguns hauran d'empalmar la festa dels Octubre amb els cànctics elxans. És recomanable una dutxa freda abans del llarg camí.

Entre l'assistència al congrés cal comptar trenta joves escriptors de tot el domini lingüístic català, convidats per l'editorial 3i4, que enceta així tot un seguit d'activitats destinades a promoure el treball del planter. Els joves tindran una bona ocasió de connectar amb els interessos i els projectes dels *seniors* i també de conèixer a fons la problemàtica d'un ofici difícil, una experiència que potser els facilitarà la recerca del seu lloc en el sol de la lletra impresa.

L'organització ha intentat, amb bastants bons resultats, eliminar la parafernàlia institucional del congrés, lloable desig que té una desgraciada conseqüència, i probablement no podia ser d'una altra manera: en anteriors edicions Jordi Pujol, Ardanza i el mateix González Albor —ex-president del govern autonòmic gallec, per AP— van donar el seu suport verbal, però prou explícit i ben publicitat, a un congrés que, des de la primera edició, ens recorda que el gallec, l'euscar i el català són llengües que només podrien desenvolupar-se amb normalitat comptant amb un estat sobirà propi. Enguany hauria estat bé veure el president valencià, Joan Lerma, en aquestes tesitures, i li toca, si no és que es considera inferior als altres presidents autonòmics. No hi haurà, però, probablement, representació oficial, i és una llàstima. Ara només cal esperar que un dels partits de l'oposició proteste per la manca de representants de la llengua valenciana en aquest congrés. Amb Joan Fuster de president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana potser preferiran deixar-ho córrer. En qualsevol cas, aquesta IV edició del Congrés d'Escriptors en gallec, euscar i català no hauria de passar, a València, desapercibuda. Tots els escriptors valencians, i no només els escriptors, tenen una cita en aquests dies al Palau de la Música. □